

LEVELEK A SZERKESZTŐSÉGHEZ

Egy naptárközlemény margójára

Figyelemmel olvastam az 1969-es *Hargita kalendáriumban* Vécsey Gyulának a székely ősök valláskultuszáról írt tanulmányát, és meglepett a székelyek társadalmi-rendi tagozódásának eredetéről kifejtett magyarázata. Miután a *Korunk* áprilisi számában megjelent Pataki József tanulmánya *Legenda és valóság* címen a csíki székely krónikáról, engedtessek meg, hogy — ha kissé későn is — a további legenda-oszlatás és valóság-szemlélet kialakítása jegyében fűzzek néhány megjegyzést Vécsey Gyula cikkéhez.

Szerinte fény derült „...a régi székely krónikák egy szövegrészére, amely a székelyek három nemzetségéről — »de trium generis siculorum“-ról« — beszél”, és úgy vélekedik, hogy a Napra, Holdra és a csillagokra esküvő elődök e kultuszkülönbözési hiedelméből származik a három nemzetség tagozódása: egy részük a Napot, mások a Holdat, mások meg a csillagokat tekinték kultuszuk képének és személyi kötöttségük esküjét ezekre tevék...

Hiba volna a székely *rendek* (és nem *nemzetségek*, mint Vécsey írja) kialakulását ezzel a téves magyarázattal történelmi tényné avatni, és észrevétlenül a többzetes — többségükben éppen székely — olvasótábor tudatába csúsztatni. A Nap-, Hold-, csillagkultusz és azok címereken való ábrázolása vallásmitológiai eredetű és értelmű, a székely társadalmi tagozódás kialakulásához semmi köze nincs.

A székelyek három rendje hadi besoroláson alapult, és azt személyes anyagi javaik mértéke határozta meg. Az ősök jogszokásai a legrégebbi történelmi adalékok szerint nem ismertek elhatárolódást a nemzet tagjai közt.

Nem tudjuk, hogy a székelyek hadrendi tagozódása mikor lépett ki az egyenlősorból, de a középkor elejére teljesen kiépült. Ezt Hunyadi Mátyás 1473. évi oklevelével is igazolja, s a valóságnak megfelelően nem a székelyek három nemzetségéről, hanem katonailag „három rendre osztott” nemzetéről beszél.

Sepsiszentgyörgyön a megyei néptanács székházának homlokzatán 1832 óta ott van a díszes-patinás felirat: ARMATORUM TRIUM GENERUM SICULORUM. Ennek fordítása ez: *A fegyverviselő székelyek három rendje*. Ez a néma tanú is — véleményem szerint — vitán felülívé teszi, hogy a „trium generum“-nak katonai és nem valláskultusz-alapú értelme és meghatározása van. A „generum“ (*genus*, *-eris* = származás, faj, eredet, rend, osztály) szónak a szókapcsolástól függően számos variációja, jelentése van; ez esetben osztályt, rendiséget jelent.

A székelyek katonai tagozódása a többséget kitevő gyalogosok (pixidarius), a lovasok (primipilus), és a főemberek (primor) három rendjéből állott; ezek mind-egyikének saját fegyverzetével kellett hadba szállnia. A lófők saját lovukkal, a főemberek 2—5, saját költségükön kiállított lovassal. Ez utóbbiak a legtöbb esetben pénzzel fogadták és ültették lóra a kívánt harcost. Ha a primor anyagilag meggyengült, alább szállt a lófők sorába, a lófő a gyalogokéba, viszont az anyagi tehetőség a gyalogot a lófők, a lófőt a primorok sorába emelte. A székely székek egykorú hadiszemle-jegyzékei bőven adatozzák ezt.

A földhasználat is a kialakult rendiséghez idomult, a lófők földosztásnál a gyalogokéval szemben két részt (nyilat), a főemberek annál is többet kaptak.

A múlt kötelez! Történelmünk tárgyalásában igényesnek kell lennünk.

Magyarhermány, 1970 május havában.

Id. Máthé János
szövetkezeti földműves

HELYREIGAZÍTÁS. Júniusi számunk 961. lapján az utolsó bekezdés 6. sorában kezdődő mondat helyesen így hangzik: *Az is elképzelhető, hogy a XIX. század zenéje ma olyanszerű reneszánsz előtt áll, amilyent a XVII. és XVIII. századé a két világháború között ért meg.*

